

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ

ВІДГУК

офіційного опонента, завідувача кафедри національної економіки та публічного управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, доктора наук з державного управління, професора Карпенка Олександра Валентиновича на дисертацію Нестеренка Віктора Олександровича за темою «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах збройної агресії проти України актуалізація питання формування надійних державних механізмів інформаційного забезпечення електронного документообігу набуває нового стратегічного значення. Функціонування існуючої системи цифрової взаємодії виявляється неефективним перед викликом сучасних кіберзагроз, а також не забезпечує нагальних потреб оперативного прийняття державно-управлінських рішень у секторі безпеки та оборони з урахуванням сертифікованих вимог міжвідомчої інтеперабельності. У дисертаційному дослідженні Нестеренка В.О. пропонується комплексне поєднання технологій штучного інтелекту, розподілених реєстрів та контейнеризованої інфраструктури цифрового документообігу. Одержані основні положення дисертації безпосередньо корелюються з сучасними векторами розвитку цифрового суверенітету та гармонізації стандартів з нормами ЄС і НАТО, що підтверджує її науково-теоретичну та практико-прикладну актуальність.

Загальна характеристика дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження присвячене вирішенню нового наукового завдання, яке полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні державних механізмів інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони та розробленні перспективних рекомендацій щодо їх практичного використання в умовах цифрової трансформації, євроінтеграції та повоєнної відбудови України. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі автор переконливо обґрунтовує актуальність обраної теми, формулює мету та завдання, визначає об'єкт, предмет та методологічну основу. Перший розділ має теоретико-методологічний характер: систематизовано міжнародний досвід та підходи до цифрової взаємодії. Другий розділ присвячено аналізу нормативно-правового забезпечення, використанню технологій штучного інтелекту в документообігу та формуванню захищеного інформаційного середовища. У третьому розділі представлено проект Єдиної системи електронного міжвідомчого документообігу, розроблено архітектуру захищеного документообігу на базі локальних великих мовних моделей та визначено напрями удосконалення системи цифрової взаємодії. У дослідженні застосовано міждисциплінарний методологічний підхід, який поєднує якісні та кількісні методи аналізу й удосконалення захищених систем електронного документообігу.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертація виконана у межах тематики дослідно-конструкторських робіт та наукових досліджень, пов'язаних із супроводженням захищеної системи електронного документообігу сектору оборони та безпеки (ДКР шифр «СЕДО-М» та співпраця з структурними підрозділами ГШ ЗС України). Внесок здобувача полягає у розробці організаційно-технологічних засад формування єдиного захищеного інформаційного середовища, що повністю узгоджується з державними пріоритетами цифрової трансформації оборонної сфери.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації. Уперше розроблено концептуальну багаторівневу архітектуру захищеного електронного

документообігу на основі локально розгорнутих великих мовних моделей (Ollama, DeepSeek-R1) та контейнеризованої інфраструктури (Docker Desktop), що забезпечує автономність, стійкість до кібератак та відповідність вимогам інформаційної безпеки державного рівня.

Удосконалено методологію оцінки синергетичних ефектів електронної взаємодії державних органів у секторі оборони, яка враховує специфіку повоєнного контексту та обмеженість ресурсів.

Дістали подальшого розвитку нормативно-правові підходи до інтеграції технологій штучного інтелекту та блокчейну в електронний документообіг шляхом пропозицій задля усунення правових колізій, мінімізації етичних ризиків та гармонізації законодавства з стандартами ЄС і НАТО; дослідження безпекових ризиків (упередженість алгоритмів, отруєння даних, таргетовані атаки) та напрями вдосконалення ЄСЕМД на основі гнучкої архітектури з підтримкою інтероперабельності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Положення та висновки дисертації є науково обґрунтованими, базуються на аналізі 239 джерел (94 іноземною мовою), нормативно-правових актів України, міжнародних стандартів (EIF, NIS 2, ISO/IEC 27001, STANAG) та результатах апробації. Методологія оцінки ризиків, модель синергетичного ефекту та архітектурні рішення логічно випливають із поставлених завдань та підтверджені практичними актами впровадження.

Апробація дисертації та публікації. Основні результати оприлюднено на 4 міжнародних та всеукраїнських наукових заходах (2020–2025 рр.). За темою дисертації опубліковано 9 наукових праць загальним обсягом 3,29 авт. арк., з них 5 статей у фахових виданнях України. Публікації повною мірою відображають наукову новизну та практичні напрацювання здобувача.

Оформлення дисертації. Оформлення дисертації відповідає вимогам, які визначено у наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Положення дисертації використані в діяльності Головного управління підготовки ЗС України, Головного управління зв'язку та інформаційних систем ГШ ЗС України, Воєнно-наукового управління ГШ ЗС України, а також у навчальному процесі ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Розроблені рекомендації щодо розгортання локальних LLM, модульної архітектури ЄСЕМД та гармонізації законодавства мають високу прикладну цінність для органів військового управління та розробників державних цифрових платформ.

Дотримання академічної доброчесності. За результатами аналізу матеріалів дисертаційного дослідження фактів порушення академічної доброчесності не встановлено, не виявлено академічного плагіату та інших порушень законодавства. Здобувачем в повній мірі забезпечено дотримання норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Для повноцінного розуміння процесів управлінського забезпечення інтеграції цифрових технологій у систему електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони потребують глибшого розкриття механізми переходу до постквантової криптографії у сфері захисту каналів зв'язку.

2. Дисертантом нерозкрито механізми публічно-приватного партнерства у розробці та супроводі захищених ШІ-рішень для оборонного сектору, що є актуальним у контексті існуючих обмежень державних ІТ-ресурсів.

3. У підрозділі 1.2 детально проаналізовано досвід країн ЄС щодо впровадження захищених систем цифрової взаємодії, проте недостатньо обґрунтовано практичні можливості адаптації таких моделей в Україні. Зокрема, запропоновано використання підходів X-Road та Digikorreling, однак не розкрито потенційні ризики їх впровадження в умовах воєнного стану, обмежених фінансових ресурсів та наявності фрагментованої цифрової інфраструктури органів державної влади.

4. У підрозділі 3.3 запропоновано концептуальну архітектуру захищеного документообігу на базі Ollama, DeepSeek-R1 та Docker Desktop, однак окремі положення мають переважно теоретичний характер. Зокрема, автор обґрунтовує переваги локального використання великих мовних моделей для забезпечення конфіденційності даних, проте не наводить результатів практичного тестування запропонованої архітектури в реальних умовах функціонування органів державної влади. Крім того, недостатньо розкрито питання ресурсомісткості таких рішень та економічної доцільності їх масштабного впровадження у державному секторі.

Проте наведені зауваження не змінюють загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, її завершеності та наукової цінності.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Нестеренка Віктора Олександровича на тему «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дана дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор – Нестеренко Віктор Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент –
завідувач кафедри національної економіки
та публічного управління
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана,
доктор наук з державного управління,
професор

Олександр КАРПЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:34:20 09.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук Карпенка О,В..pdf
Розмір файлу з підписом: 554.7 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Відгук Карпенка О,В..pdf
Розмір файлу без підпису: 521.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КАРПЕНКО ОЛЕКСАНДР ВАЛЕНТИНОВИЧ
П.І.Б.: КАРПЕНКО ОЛЕКСАНДР ВАЛЕНТИНОВИЧ
Країна: Україна
РНОКПП: 2722012195
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 21:34:20 09.06.2026
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000A3CF2001493BA807
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна професору В'ячеславу ДЗЮНДЗЮКУ, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, професора кафедри державного управління та місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктора наук з державного управління, професора КВІТКИ Сергія Андрійовича на дисертацію Нестеренка Віктора Олександровича «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Цифрова трансформація публічного управління вимагає подолання «цифрової бюрократії» та відомчої фрагментації через інституційну модернізацію та мережеву взаємодію. У сфері оборони ці процеси ускладнюються підвищеними вимогами до безпеки, конфіденційності та оперативності. Дисертація Нестеренка В. О. актуалізує проблематику формування єдиного захищеного інформаційного середовища електронного документообігу, пропонуючи архітектурні та організаційні рішення, які трансформують традиційні ієрархічні моделі у гнучкі, мережецентричні системи. Дослідження відповідає сучасним тенденціям цифрової демократії, відкритості управлінських процесів та інституційної стійкості в умовах воєнного стану.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертація відрізняється системним підходом до поєднання технологічних, організаційних та нормативних аспектів. У першому розділі обґрунтовано концептуальну модель електронної взаємодії органів влади з урахуванням повоєнної специфіки. Другий розділ присвячено аналізу правових прогалин, перспективам використання ШІ та принципам формування захищеного середовища. Третій розділ містить проект ЄСЕМД, багаторівневу архітектуру на основі Ollama та Docker, а також комплексні напрями удосконалення системи. Структура роботи логічна, виклад матеріалу послідовний, методологічний інструментарій використано обґрунтовано.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертація виконана у межах державної тематики дослідно-конструкторських робіт із супроводження захищеної СЕДО сектору оборони. Здобувач самостійно дослідив організаційно-технічні аспекти формування захищеного інформаційного середовища, що повністю узгоджується з пріоритетами цифрового розвитку та інституційної модернізації публічного управління.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Уперше сформульовано практичні рекомендації щодо розгортання систем захищеного електронного документообігу в межах міжвідомчої взаємодії сфери оборони із застосуванням технологій локального розміщення програмних компонентів (LLM великого масштабу в ізольованому контейнерному середовищі).

Удосконалено нормативно-правові підходи до інтеграції ШІ та технології розподіленого реєстру в систему електронного документообігу шляхом розробки пропозицій щодо усунення правових колізій, мінімізації етичних ризиків та забезпечення відповідності стандартам ЄС і НАТО.

Дістали подальшого розвитку напрями вдосконалення єдиної системи електронного міжвідомчого документообігу шляхом комплексного аналізу

технічних, організаційних та безпекових аспектів, запропоновано концепцію розширення системи на основі гнучкої архітектури з підтримкою інтероперабельності, модульності, захищеного обміну інформації та впровадження інтелектуальних агентів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Висновки та рекомендації базуються на аналізі міжнародного досвіду (Естонія, Німеччина, Фінляндія, Нідерланди), нормативно-правової бази України, стандартах кібербезпеки та результатах пілотного впровадження. Запропоновані організаційні механізми та архітектурні рішення логічно обґрунтовані та відповідають принципам мережевого управління та інституційної модернізації.

Апробація дисертації та публікації.

Результати дослідження апробовано на 4 наукових заходах (2020–2025 рр.). Опубліковано 9 наукових праць, з яких 5 у фахових виданнях України. Публікації достатньо повно висвітлюють основні положення дисертації.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації відповідає вимогам, які визначено у наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Отримані результати впроваджені в діяльність підрозділів Генерального штабу ЗС України та Міністерства оборони, а також використовуються в освітньому процесі ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Рекомендації щодо модульної архітектури, контейнеризації та міжвідомчої координації мають високу прикладну цінність для органів публічної влади та ІТ-підрозділів сектору оборони.

Дотримання академічної доброчесності.

Порушень академічної доброчесності не виявлено. Текст дисертації є оригінальним науковим продуктом.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Запропонована архітектура захищеного документообігу орієнтована переважно на технологічний рівень, проте недостатньо розкрито механізми управління організаційними змінами (change management) під час переходу від паперового/фрагментованого до цифрового міжвідомчого документообігу в оборонному секторі.

2. Проблема що впливає з наявності міжвідомчих бар'єрів ідентифікована правильно. Водночас інституційні бар'єри між цивільними та військовими структурами під час інтеграції даних потребують більш детального аналізу з точки зору розробки дієвих механізмів міжсекторальної координації та розмежування повноважень.

3. Запропоновані напрями удосконалення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони мають високий рівень узагальнення. Для повноти картини публічного управління доцільно було б глибше розкрити питання цифрової грамотності, мотивації та адміністративної відповідальності керівників середньої ланки за впровадження інноваційних IT-рішень.

4. У контексті мережевого управління недостатньо проаналізовано роль місцевих органів влади та територіальних громад у взаємодії з оборонними структурами під час кризового реагування, що є важливим для інклюзивної цифрової екосистеми.

Проте вищенаведені зауваження суттєво не знижують загальну наукову цінність дисертаційного дослідження.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Нестеренка Віктора Олександровича «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дана дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових

публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Нестеренко Віктор Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри державного
управління та місцевого самоврядування
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

С.А. КВІТКА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:31:27 09.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_Квітка.pdf

Розмір файлу з підписом: 137.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_Квітка.pdf

Розмір файлу без підпису: 103.4 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КВІТКА СЕРГІЙ АНДРІЙОВИЧ

П.І.Б.: КВІТКА СЕРГІЙ АНДРІЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2188200258

Організація (установа): ПОГ ВИДАВНИЦТВО ГРАНІ ЦЕН СОЦ-ПОЛ ДОС

Код ЄДРПОУ: 30166041

Посада: ДИРЕКТОР

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:31:27 09.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000005D38E4012BF8A106

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, заступника директора інституту з освітньої та науково-дослідної діяльності навчально-наукового інституту № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидата наук з державного управління, доцента ОНИЩЕНКА Юрія Миколайовича на дисертацію Нестеренка Віктора Олександровича «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Кібербезпека об'єктів критичної інфраструктури, включаючи інформаційні системи сектору оборони, є пріоритетним напрямом сучасного державного управління. Загрози таргетованих атак, маніпуляції даними та компрометації каналів зв'язку вимагають переходу від реактивних до проактивних, інтелектуалізованих систем захисту. Дисертація Нестеренка В.О. своєчасно та науково обґрунтовано вирішує завдання формування державних механізмів інформаційного забезпечення захищеного електронного документообігу з використанням контейнеризації нейромережових моделей, що відповідає сучасним викликам кіберпростору.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертація відрізняється глибоким техніко-організаційним підходом до кіберзахисту документообігу. У першому розділі систематизовано досвід країн НАТО та ЄС щодо інтеперабельності та кіберстійкості. Другий розділ присвячено правовим аспектам, використанню ШІ в документообігу та принципам формування захищеного середовища. Третій розділ містить архітектуру захищеного документообігу на базі Ollama/DeepSeek-R1/Docker, модель мінімізації ризиків та комплексні напрями удосконалення ЄСЕМД. Методологія дослідження використовує системний аналіз, сценарне моделювання, технологічне експериментування та експертні інтерв'ю, що забезпечує високу об'єктивність результатів.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дослідження пов'язане з ДКР шифр «СЕДО-М» та супроводженням захищеної СЕДО у структурних підрозділах МО та ГШ ЗС України. Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні організації єдиного захищеного інформаційного середовища, що безпосередньо корелює з пріоритетами кіберстійкості та захисту критичної інформаційної інфраструктури.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Уперше розроблено концептуальну багаторівневу архітектуру захищеного електронного документообігу в системі міжвідомчої взаємодії сфери оборони на основі локально розгорнутих великих мовних моделей та контейнеризованої інфраструктури, що забезпечує автономність, стійкість до зовнішніх впливів та відповідність вимогам інформаційної безпеки державного рівня.

Удосконалено дослідження безпекових ризиків, пов'язаних із впровадженням штучного інтелекту та локалізованих великих мовних моделей у процесі автоматизованого документообігу, завдяки розробці спеціалізованої методології оцінки та мінімізації загроз, що враховує

динаміку кіберзагроз як в активній фазі воєнного протистояння, так і в постконфліктний період.

Дістали подальшого розвитку напрями вдосконалення єдиної системи електронного міжвідомчого документообігу шляхом запропонованої концепції розширення системи на основі гнучкої архітектури, яка підтримує інтероперабельність, модульність, захищений обмін інформацією, адаптацію до нових типів загроз, а також впровадження інтелектуальних агентів, динамічного маршрутизаційного планування та криптографічних протоколів нового покоління.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Висновки базуються на аналізі міжнародних стандартів (COBIT, ISO/IEC 27001, NIS 2), моделюванні кіберзагроз, результатах технологічного експериментування з локальними LLM та контейнеризацією, а також актах впровадження в підрозділах ЗС України. Запропонована методологія мінімізації ризиків та архітектурні рішення є науково обґрунтованими та практично верифікованими.

Апробація дисертації та публікації.

Результати апробовано на 4 наукових заходах. Опубліковано 9 праць (5 у фахових виданнях). Публікації відображають наукову новизну та техніко-організаційні напрацювання автора.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, які визначено у наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Результати впроваджені в Головному управлінні підготовки ЗС України, Головному управлінні зв'язку та інформаційних систем ГШ ЗС України, Воєнно-науковому управлінні ГШ ЗС України. Рекомендації щодо, zero-trust архітектури, SIEM-моніторингу та контейнерної ізоляції мають

безпосередню прикладну цінність для підрозділів кіберзахисту та IT-адміністрування сектору оборони.

Дотримання академічної доброчесності.

Порушень академічної доброчесності не виявлено. Робота виконана самостійно, всі джерела належно процитовані.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Запропонована архітектура забезпечує високий рівень технічного захисту. Водночас, з позиції публічного управління, залишається актуальним питання розробки спеціальних адміністративних протоколів та кадрових механізмів для мінімізації ризиків інсайдерських загроз та маніпуляції даними в умовах ізольованих середовищ.

2. Використання нейромережових моделей для документообігу є перспективним, проте питання адміністративної підзвітності та чіткого розмежування відповідальності за рішення, рекомендовані ШІ, потребує більш детального нормативно-управлінського опрацювання.

3. Методологія оцінки ризиків зосереджена на зовнішніх кіберзагрозах. Для комплексності підходу доцільно розширити її за рахунок глибшого аналізу управлінських ризиків, зокрема соціально-інженерних векторів та організаційних аспектів фізичної безпеки об'єктів критичної інфраструктури.

4. У контексті нейромережових моделей недостатньо розкрито питання інтерпретованості прийнятих ШІ-рішень щодо маршрутизації та класифікації документів з обмеженим доступом, що є критичним для аудиту та підзвітності в оборонному секторі.

Проте наведені зауваження не змінюють загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Нестеренка Віктора Олександровича «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони» є завершеним науковим дослідженням, що

має наукову новизну і практичну значущість. Дана дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Нестеренко Віктор Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент –

кандидат наук з державного управління,
доцент, заступник директора інституту з
освітньої та науково-дослідної діяльності
навчально-наукового інституту № 4

Харківського національного
університету внутрішніх справ

Ю.М. ОНИЩЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 13:45:14 07.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_Онищенко.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 25.6 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Відгук_Онищенко.docx
Розмір файлу без підпису: 21.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ОНИЩЕНКО ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

П.І.Б.: ОНИЩЕНКО ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2925413731

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 13:45:13 07.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000DCB227011B72E006

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента СЕРЕНКА Артема Олексійовича на дисертацію Нестеренка Віктора Олександровича «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Цифрова трансформація публічного управління в умовах гібридних загроз та воєнного стану вимагає створення стійких, інтероперабельних та безпечних систем електронного документообігу, особливо в секторі оборони. Дослідження Нестеренка В.О. актуалізує проблематику формування державних механізмів інформаційного забезпечення, поєднуючи технології штучного інтелекту, блокчейн, контейнеризацію LLM в єдину архітектуру. Тема має високу практичну значущість для забезпечення безперервності управлінських процесів, кіберстійкості критичної інфраструктури та інтеграції з європейськими цифровими стандартами.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертація складається з вступу, трьох розділів (10 підрозділів), висновків, списку використаних джерел (239 найменувань) та додатків.

Перший розділ присвячено теоретико-методологічним засадам електронної взаємодії та аналізу міжнародного досвіду. Другий розділ містить аналіз нормативно-правового забезпечення, використання ШІ в документообігу та принципи формування захищеного інформаційного середовища. Третій розділ включає проект ЄСЕМД, архітектуру захищеного документообігу на базі локальних LLM та комплексні напрями удосконалення системи. Методологічна база (порівняльний аналіз, сценарне моделювання, системний аналіз, технологічне експериментування) використана коректно та забезпечує об'єктивність результатів.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дослідження виконано в межах ДКР шифр «СЕДО-М» та наукових досліджень із супроводження захищеної СЕДО сектору оборони. Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні організаційно-технологічних засад формування єдиного захищеного інформаційного середовища, що узгоджується з державними пріоритетами цифрової трансформації та кібербезпеки.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Уперше розроблено концептуальну багаторівневу архітектуру захищеного електронного документообігу в системі міжвідомчої взаємодії сфери оборони на основі локально розгорнутих великих мовних моделей та контейнеризованої інфраструктури, що забезпечує автономність, стійкість до зовнішніх впливів та відповідність вимогам інформаційної безпеки державного рівня.

Удосконалено методологію оцінки синергетичних ефектів електронної взаємодії державних органів у системі міжвідомчого документообігу, що функціонує в межах сектора безпеки й оборони, яка враховує специфіку повоєнного контексту, високий рівень вимог до інформаційної безпеки, необхідність оперативного прийняття рішень та обмеженість ресурсів.

Дістали подальшого розвитку нормативно-правові підходи до інтеграції ШІ та блокчейну в систему електронного документообігу шляхом розробки пропозицій щодо усунення правових колізій, мінімізації етичних ризиків та забезпечення відповідності стандартам ЄС і НАТО; дослідження безпекових ризиків, пов'язаних із впровадженням ШІ, завдяки розробці методології оцінки та мінімізації загроз; напрями вдосконалення єдиної системи електронного міжвідомчого документообігу шляхом запропонованої концепції розширення на основі гнучкої архітектури з підтримкою інтероперабельності та впровадженням інтелектуальних агентів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Висновки та рекомендації базуються на аналізі міжнародного досвіду, нормативно-правової бази України, стандартах кібербезпеки (COBIT, ISO/IEC 27001, NIS 2), результатах технологічного експериментування з Ollama/DeepSeek-R1/Docker та актах впровадження в підрозділах ЗС України. Запропоновані архітектурні рішення, методологія оцінки ризиків та нормативні пропозиції логічно обґрунтовані та практично верифіковані.

Апробація дисертації та публікації.

Результати дослідження апробовано на 4 наукових заходах (2020–2025 рр.). Опубліковано 9 наукових праць, з них 5 у фахових виданнях України. Публікації повною мірою висвітлюють наукову новизну та практичні напрацювання здобувача.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, які визначено у наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Положення дисертації впроваджені в Головному управлінні підготовки ЗС України, Головному управлінні зв'язку та інформаційних систем ГШ ЗС України, Воєнно-науковому управлінні ГШ ЗС України та в освітньому

процесі ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Рекомендації щодо модульної архітектури, SIEM-моніторингу та локального розгортання ШІ мають високу прикладну цінність для органів публічної влади та IT-підрозділів сектору оборони.

Дотримання академічної доброчесності.

Порушень академічної доброчесності не виявлено. Текст дисертації є оригінальним науковим продуктом, усі джерела належно оформлені.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Запропонована методологія оцінки синергетичних ефектів є теоретично обґрунтованою, проте потребує конкретизації кількісних індикаторів та шкал оцінювання для кожного з п'яти аспектів, що дозволить використовувати її як робочий інструмент моніторингу ефективності міжвідомчої взаємодії.

2. У роботі зазначено про необхідність інтеграції з платформою «Трембіта», проте недостатньо деталізовано технічні та організаційні механізми безшовного обміну даними між цивільними електронними сервісами та захищеними оборонними системами в умовах воєнного стану.

3. Запропонована система суперечить окремим положенням Постанови КМУ №55 (або аналогічним), які все ще вимагають зберігання паперових оригіналів для окремих типів документів (наприклад, кадрових наказів про звільнення). Автором не запропоновано юридичного механізму вирішення цього конфлікту.

4. У контексті використання блокчейну недостатньо проаналізовано питання масштабованості розподілених реєстрів при обробці великих обсягів документів у реальному часі, а також ефективності обраних протоколів що. мають ґрунтуватися не лише на технічних характеристиках (швидкість, криптографічна стійкість), а й на цілях, можливостях, ресурсах та управлінських вимогах самої організації.

Проте наведені зауваження не змінюють загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Нестеренка Віктора Олександровича «Державні механізми інформаційного забезпечення системи електронного міжвідомчого документообігу сфери оборони» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дана дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Нестеренко Віктор Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент –

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічної політики Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

А.О. СЕРЕНОК

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 17:48:46 09.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_рецензента_Серенок_Нестеренко.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 25.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_рецензента_Серенок_Нестеренко.docx
Розмір файлу без підпису: 22.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: СЕРЕНОК АРТЕМ ОЛЕКСІЙОВИЧ

П.І.Б.: СЕРЕНОК АРТЕМ ОЛЕКСІЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2889706577

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 17:48:44
09.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000052B99B01AAFA1E07

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Серійний номер носія особистого ключа: 014

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00